

Stanowisko Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji (dalej „PIIT” lub „Izba”)

w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (dalej „Projekt”)

W związku ze skierowaniem Projektu do konsultacji publicznych, PIIT poniżej przedstawia swoje stanowisko.

1. Sprzeczność Projektu z zasadami techniki prawodawczej.

W pierwszej kolejności pragniemy stanowczo zaznaczyć, iż aktualizacja katalogu urządzeń i nośników podlegających opłacie reprograficznej li tylko w oparciu o nowelizację samego rozporządzenia, a bez zmian w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej „u.p.a.p.p.”), stoi w oczywistej sprzeczności z zasadami techniki prawodawczej. Zgodnie z § 115 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”: *W rozporządzeniu zamieszcza się tylko przepisy regulujące sprawy przekazane do unormowania w przepisie upoważniającym (upoważnieniu ustawowym).* Zwracamy uwagę, iż art. 20 ust. 5 u.p.a.p.p., stanowiący delegację ustawową do wydania przedmiotowego rozporządzenia, odnosi się do katalogu urządzeń i czystych nośników, o których mowa w art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p. i w oparciu o tą podstawową kategorię wymienia w załącznikach do rozporządzenia konkretne urządzenia i nośniki danych. Projekt natomiast uchyla te załączniki, tworząc jeden uniwersalny, który obejmuje zarówno dotychczasowe urządzenia i nośniki, jak i zupełnie nowe, jak telefon komórkowy, tablet, czy komputer przenośny, pomijając nowelizację art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p. poprzez dodanie nowych kategorii urządzeń.

Jeżeli Projektodawca zamierza objąć producentów i importerów obowiązkiem wnoszenia opłaty reprograficznej w odniesieniu do nowej kategorii urządzeń, które nie mieszczą się w katalogu, wskazanym w art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p., wraz z nowelizacją rozporządzenia powinien dokonać zmiany przedmiotowego przepisu, dodając do niego całkowicie nową kategorię (czemu stanowczo się sprzeciwiamy w dalszej części stanowiska). Trudno bowiem uznać, iż nowa kategoria urządzeń mieści się w jakimkolwiek katalogu urządzeń, wymienionych w art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p. W rezultacie doprowadzi się do nieuprawnionego nałożenia nowych obowiązków w drodze wyłącznie aktu wykonawczego, bez jednoczesnej, niezbędnej zmiany ustawowej, co stanowić będzie jaskrawy przykład poważnego naruszenia prawa, a przepisy skonstruowane w ten sposób będą funkcjonowały w oparciu o wadliwą podstawę prawną.

Nie sposób nie przypomnieć, iż relację pomiędzy ustawą a rozporządzeniem wykonawczym do ustawy określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, której art. 92 stanowi, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, **na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania**. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i **zakres spraw przekazanych do uregulowania** oraz wytyczne dotyczące treści aktu. W doktrynie i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, iż powyższy przepis Konstytucji oznacza, że rozporządzenie wykonawcze i materia w nim regulowana musi się mieścić w granicach delegacji ustawowej i nie może wykraczać poza zakres delegacji ustawowej, ani tym bardziej, ze względu na konstytucyjną hierarchię aktów prawnych, nie może zmieniać czy wykraczać poza regulację ustawową. Rozporządzenia, które naruszały tę zasadę (tj. były wydawane z przekroczeniem delegacji ustawowej) były uznawane przez Trybunał Konstytucyjny za wadliwe i nieważne. Delegacja ustawowa do wydania rozporządzenia reprograficznego brzmi (art. 20 ust. 5 u.p.a.p.p.):

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców, organizacji producentów fonogramów, producentów wideogramów oraz wydawców, jak również organizacji producentów lub importerów urządzeń i czystych nośników wymienionych w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia: kategorie urządzeń i nośników oraz wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, kierując się zdolnością urządzenia i nośnika do zwielokrotniania utworów, jak również ich przeznaczeniem do wykonywania innych funkcji niż zwielokrotnianie utworów, sposób pobierania i podziału opłat oraz organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do ich pobierania.

Zatem delegacja ustawowa jednoznacznie i precyzyjnie stanowi, że rozporządzenie może określać wysokość opłaty reprograficznej wyłącznie dla takich urządzeń i nośników, o których mowa w ust. 1 art. 20 ustawy. A art. 20 ust. 1 tej ustawy zawiera trzy punktowy katalog urządzeń i nośników, które mogą być objęte opłatą reprograficzną:

- 1) magnetofony, magnetowidy i inne podobne urządzenia,
- 2) kserokopiarki, skanery i inne podobne urządzenia reprograficzne umożliwiające pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu,
- 3) czyste nośniki służące do utrwalania, w zakresie własnego użytku osobistego, utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przy użyciu urządzeń wymienionych w pkt 1 i 2.

Oznacza to w sposób jednoznaczny, biorąc pod uwagę przepisy Konstytucji RP, że przy obecnym brzmieniu ustawy rozporządzenie wykonawcze do ustawy może obejmować opłatą reprograficzną tylko i wyłącznie urządzenia i nośniki wymienione w ustawie. Oznacza to, że rozporządzenie wykonawcze do ustawy, przy obecnym brzmieniu ustawy, nie może obejmować urządzeń takich jak

telefony, smartfony czy dekodery telewizyjne, gdyż urządzenia tego typu nie mieszczą się w katalogu urządzeń i nośników określonym w art. 20 ust. 1 ustawy. Rozporządzenie, które z przekroczeniem delegacji ustawowej obejmowałoby urządzenia lub nośniki nie ujęte w ustawie, byłoby wadliwe i musiałby zostać uznane za nieważne z uwagi na naruszenie przepisów ustawy i Konstytucji RP.

Jednocześnie jako dodatkowy punkt wzmacniający powyższą argumentację, należy wskazać na procedowany w latach 2021-2022 projekt ustawy o artystach zawodowych, który m.in. zakładał zmiany w zakresie poboru, wysokości oraz zakresu tzw. opłaty reprograficznej. W tym zakresie projektodawca (Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu) uznał wówczas za konieczne zmianę konstrukcji brzmienia całego art. 20 ust. 1 u.p.a.p.p. oraz dodaniu szeregu przepisów towarzyszących (nowe art. 20a-20i). Wprawdzie projekt ten został wycofany przez wnioskodawców chwilę po jego skierowaniu do Sejmu w lutym 2024 r. i nie zawierał on już wówczas zmian w u.p.a.p.p., natomiast już wtedy projektodawca dostrzegał konieczność zmian ustawowych związanych z poszerzeniem kategorii urządzeń, mających zostać objętych opłatą reprograficzną.

Dlatego też dalsze procedowanie nowego Projektu powinno zostać zakończone, a ewentualne zmiany dotyczące opłaty reprograficznej powinny być wprowadzane w drodze zarówno nowelizacji u.p.a.p.p., jak i aktu wykonawczego wydanego na tej podstawie – choć fundamentalnie sprzeciwiamy się kierunkowi tych zmian.

2. Charakter prawny opłaty reprograficznej

Opłata reprograficzna, jest tylko i wyłącznie rekompensatą dla twórców za możliwość swobodnego kopiowania ich utworów na papierze (art. 5 ust. 2 lit. a [dyrektywy tzw. infosoc 2001/29/WE](#)) oraz na dowolnych nośnikach przez osoby fizyczne do prywatnego użytku (art. 5 ust. 2 lit. b [dyrektywy infosoc](#)). Oznacza to, iż w rzeczywistości ta opłata nie dotyczy każdej formy dozwolonego użytku (ustawa prawo autorskie wymienia w oddziale 3 aż 22 różne formy dozwolonego użytku), lecz dotyczy tylko kopiowania utworów (na papierze lub każdym innym nośniku) przez osoby fizyczne do prywatnego użytku.

Jeśli zatem tylko zapoznajemy się z utworem (czytamy, słuchamy, oglądamy) udostępnionym na rynku – ani nie kopiujemy utworów, ani też nie musimy uiszczać żadnej opłaty, gdyż nie powstaje w takiej sytuacji strata twórcy wymagająca rekompensaty. Co więcej, dla powstania takiej straty bardziej istotne jest, czy kopiowanie utworu na własny użytek ma charakter poza licencyjny niż czy odpłatny.

Wspomniana dyrektywa 2001/29/WE wprowadziła – oprócz wspomnianego wyżej dozwolonego użytku osobistego, który podlega rekompensacie dla twórców w formie opłaty reprograficznej – także szereg innych sytuacji, w których możemy całkowicie legalnie kopiować utwory w całości lub części. Jedną z nich jest możliwość tymczasowego zwielokrotniania utworu, jeśli ma ono charakter przejściowy, stanowi integralną i podstawową część procesu technologicznego i którego jedynym celem jest umożliwienie albo transmisji w sieci albo legalnego korzystania z utworu.

Typowymi przykładami zwielokrotniania utworów w ramach ww. wyjątku są:

- tymczasowe skopiowanie utworów w *cache* przeglądarki związane z przeglądaniem materiałów w Internecie;
- streaming utworów muzycznych lub filmów (w czasie, którego następuje tzw. *caching*, czyli krótkotrwałe zapisywanie w pamięci operacyjnej urządzenia w celu przyspieszenia dostępu do utworów).

Ten rodzaj dozwolonego użytku jest uregulowany w ustawie prawo autorskie odrębnie od dozwolonego użytku osobistego (w art. 23¹) oraz – co najważniejsze – ma charakter nieodpłatny tzn. twórcom nie zostało przyznane prawo do jakiegokolwiek rekompensaty za korzystanie z tymczasowego zwielokrotniania utworów.

Oznacza to także, że opłata reprograficzna nie obejmuje korzystania z utworów na urządzeniach elektronicznych w formie streamingu, nawet, jeśli w trakcie korzystania dochodzi do tymczasowego skopiowania tych utworów, co dotyczy także sytuacji, gdy użytkownik ściągnie pliki do słuchania lub oglądania offline.

W efekcie opłata reprograficzna nie ma zatem nic wspólnego z korzystaniem z utworów czy ich odtwarzaniem na urządzeniach elektronicznych tak długo, jak tych utworów nie kopiujemy. Inaczej mówiąc – zapoznanie się z utworami korzystając tylko ze streamingu lub czytanie książek na czytniku korzystając z zakupionego e-booka – nie wchodzi w żaden sposób w zakres kopiowania w ramach dozwolonego użytku osobistego i nie podlega jakiegokolwiek rekompensacie dla twórców (swoje wynagrodzenie otrzymali już bowiem oni od podmiotu, który udostępnia utwór w streamingu lub od wydawcy e-booka).

Dla zobrazowania umieszczamy w tym miejscu tabelę, w której wskazaliśmy, jakie główne czynności względem utworów powinny podlegać opłacie reprograficznej.

czynność	podlega opłacie	nie podlega opłacie	uzasadnienie
przeczytanie książki		x	Taka czynność nie mieści się w zakresie korzystania z praw autorskich. Sprowadza się ona do zapoznania się z treścią utworu. Nie mieści się w żadnym z pól eksploatacji wskazanych w art. 50 pr. aut. W szczególności nie polega na wytworzeniu kopii utworu, a więc nie pozbawia uprawnionych części dochodu ze sprzedaży

			egzemplarzy książki. Twórca otrzymuje wynagrodzenie od wydawcy książki.
wysłuchanie utworu (np. piosenki) w radio		x	Taka czynność nie mieści się w zakresie korzystania z praw autorskich. Sprowadza się ona do zapoznania się z treścią utworu. Nie mieści się w żadnym z pól eksploatacji wskazanych w art. 50 pr. aut. W szczególności nie polega na wytworzeniu kopii utworu, a więc nie pozbawia uprawnionych części dochodu ze sprzedaży nośników z utworem. Twórca otrzymuje wynagrodzenie od wydawcy oraz od stacji radiowej za pośrednictwem OZZ.
wysłuchanie utworu (np. piosenki) w ramach usługi streamingu		x	Taka czynność mieści się w zakresie art. 23 ¹ pr. aut. i jako taka nie wchodzi w zakres korzystania z utworu w ramach dozwolonego użytku osobistego. Kopia utworu zapisywana w cache ma charakter tymczasowy, nie ma samodzielnego znaczenia i jest związana z procesem technicznym w sposób nierozdzielny, tj. nie ma możliwości wysłuchania utworu bez automatycznego utworzenia jego tymczasowej kopii. Twórca otrzymuje wynagrodzenie od serwisu streamingowego.
wyświetlenie utworu na ekranie telewizora, komputera lub innego urządzenia elektronicznego		x	Taka czynność mieści się w zakresie art. 23 ¹ pr. aut. i jako taka nie wchodzi w zakres korzystania z utworu w ramach dozwolonego użytku osobistego. Kopia utworu wyświetlana na ekranie (kopia ekranowa) cache ma charakter tymczasowy, nie ma samodzielnego znaczenia i jest związana z procesem technicznym w sposób nierozdzielny, tj. nie ma możliwości wyświetlenia utworu bez automatycznego utworzenia jego tymczasowej kopii. Stanowisko takie zajął m.in. TS w wyroku w sprawie C-360/13 (<i>Public Relations Consultants Association Ltd v. Newspaper Licensing Agency Ltd. i in.</i>).
obejrzenie filmu lub innego utworu		x	Taka czynność mieści się w zakresie art. 23 ¹ pr. aut. i jako taka nie wchodzi w zakres korzystania z

audiowizualnego w ramach VOD			utworu w ramach dozwolonego użytku osobistego. Kopia utworu wyświetlana na ekranie (kopia ekranowa) cache ma charakter tymczasowy, nie ma samodzielnego znaczenia i jest związana z procesem technicznym w sposób nierozdzielny, tj. nie ma możliwości wyświetlenia utworu bez automatycznego utworzenia jego tymczasowej kopii. Stanowisko takie zajęł m.in. TS w wyroku w sprawie C-360/13 (<i>Public Relations Consultants Association Ltd v. Newspaper Licensing Agency Ltd. i in.</i>).
odtworzenie filmu lub innego utworu audiowizualnego w aplikacji typu YouTube		x	Taka czynność mieści się w zakresie art. 23 ¹ pr. aut. i jako taka nie wchodzi w zakres korzystania z utworu w ramach dozwolonego użytku osobistego. Kopia utworu wyświetlana na ekranie (kopia ekranowa) cache ma charakter tymczasowy, nie ma samodzielnego znaczenia i jest związana z procesem technicznym w sposób nierozdzielny, tj. nie ma możliwości wyświetlenia utworu bez automatycznego utworzenia jego tymczasowej kopii. Stanowisko takie zajęł m.in. TS w wyroku w sprawie C-360/13 (<i>Public Relations Consultants Association Ltd v. Newspaper Licensing Agency Ltd. i in.</i>).
nagranie utworu muzycznego na płytę CD	X		Korzystanie z utworu w ten sposób oznacza jego zwielokrotnienie, tj. wytworzenie kopii utworu zapisanej na płycie CD. Może to przełożyć się na zyski ze sprzedaży egzemplarzy utworu. Płyty CD jako nośniki danych są objęte opłatami zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem. Opłacie podlega także odtwarzacz CD z funkcją nagrywania.
nagranie filmu na płytę DVD	X		Korzystanie z utworu w ten sposób oznacza jego zwielokrotnienie, tj. wytworzenie kopii utworu zapisanej na płycie DVD. Może to przełożyć się na zyski ze sprzedaży egzemplarzy utworu. Płyty DVD jako nośniki danych są objęte opłatami zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem. Opłacie

			podlega także np. odtwarzacz DVD z funkcją nagrywania.
zapisanie kopii utworu na karcie pamięci lub USB lub dysk komputera	x		Korzystanie z utworu w ten sposób oznacza jego zwielokrotnienie, tj. wytworzenie kopii utworu zapisanej na karcie pamięci lub USB. Może to przełożyć się na zyski ze sprzedaży egzemplarzy utworu. Obecnie opłatą reprograficzną objęte są karty pamięci (w tym pendrive i inne półprzewodnikowe wymienne pamięci masowe) a także dyski twarde STANDARD.
Skserowanie książki	X		Korzystanie z utworu w ten sposób oznacza jego zwielokrotnienie, tj. wytworzenie kopii utworu techniką reprograficzną. Może to przełożyć się na zyski ze sprzedaży egzemplarzy utworu. Obecnie opłatą reprograficzną objęte są zarówno usługi reprograficzne jak i urządzenia pozwalające na reprografię (kserokopiarki, skanery, drukarki, urządzenia wielofunkcyjne) i nośniki danych (papier ksero).

Niezależnie od konieczności oparcia dyskusji wokół opłaty reprograficznej na przepisach prawa, konieczne jest także uwzględnienie faktów. Zwracamy uwagę, że w nowych modelach biznesowych rynku sztuki i kultury użytkownicy zapoznają się z utworem poprzez streaming lub przeglądarkę internetową i często nie mają jakiegokolwiek technicznej możliwości skopiowania utworu.

3. Opłata reprograficzna a korzystanie z urządzeń do użytku profesjonalnego

Opłata reprograficzna nie powinna mieć zastosowania do urządzeń nabywanych w celach oczywiście niezwiązanych z użytkowaniem osobistym. Są one bowiem ściśle powiązane ze sporządzaniem w ramach dozwolonego użytku osobistego „prywatnych” kopii utworów bez zgody twórców.

Ze względu na to ścisłe powiązanie opłat reprograficznych z dozwolonym użytkowaniem osobistym nie można żądać zapłaty opłat, które:

- dotyczą urządzeń w sposób oczywisty nieprzeznaczonych do użytku prywatnego;
- dotyczą urządzeń, które trafiły do podmiotów, które nie mogą korzystać z utworów na podstawie przepisów o dozwolonym użytku osobistym (przedsiębiorcy, instytucje publiczne).

©PIIT: Stanowisko do projektu rozporządzenia ws. określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów), PIIT/716/25, 20.08.2025

Potwierdza to także orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości. Instytucja opłat reprograficznych jest instytucją prawa unijnego (wynika z art. 5 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym), co oznacza konieczność uwzględniania stanowiska Trybunału przy zarówno wykładni obowiązujących przepisów prawa polskiego jak i przy stanowieniu nowych przepisów.

W szczególności istotne znaczenie dla ww. kwestii mają następujące orzeczenia:

- wyrok z 11 lipca 2013 r. w sprawie C-521/11 (Amazon przeciwko Austro-Mechana),
- wyrok z 5 marca 2015 r. w sprawie C-463/12 (Copydan Bandkopi przeciwko Nokia Danmark A/S)
- wyroku z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie C-470/14 (EGEDA, pkt 31)
- wyrok z dnia 22 września 2016 r. w sprawie C 110/15 (Microsoft Mobile Sales, pkt 36).

W wyrokach tych Trybunał wskazał, że stosowanie opłaty reprograficznej z tytułu kopii na użytek prywatny, w szczególności w odniesieniu do sprzętu, urządzeń i nośników wykorzystywanych przy zwielokrotnianiu cyfrowym, które są nabywane przez osoby inne niż osoby prywatne do celów oczywiście niezwiązanych ze sporządzaniem takiej kopii na użytek prywatny, jest niezgodne z art. 5 ust. 2 dyrektywy 2001/29. Trybunał jednoznacznie także przesądził, że skoro dozwolony użytek osobisty jest wyjątkiem od zasady pełnej ochrony praw twórcy i został stworzony wyłącznie dla osób fizycznych, które kopiują utwory na użytek prywatny, zaś osoby prawne są wyłączone z możliwości korzystania z tego wyjątku, to nie są one uprawnione do sporządzania kopii na użytek prywatny bez uzyskania uprzedniej zgody twórców – w konsekwencji brak jest możliwości stosowania opłaty reprograficznej w odniesieniu do urządzeń lub nośników wykorzystywanych przez takie osoby prawne.

Z orzecznictwa Trybunału wynika także, że dozwolony użytek osobisty pozwalający na sporządzanie kopii utworów na użytek prywatny nie dotyczy sytuacji, gdy kopiowanie jest dokonywane z naruszeniem prawa (Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 10 kwietnia 2014 r. w sprawie ACI Adam, C-435/12, pkt 31-37). Oznacza to, że obowiązek uiszczania opłat od czystych nośników nie obejmuje sytuacji, gdy np. pracownicy osoby prawnej wykorzystując w sposób niezgodny z przeznaczeniem oraz przepisami prawa pracy urządzenia i nośniki należące do pracodawcy za ich pomocą sporządzają kopie utworów na użytek prywatny. W takim przypadku ich działanie nie mieści się bowiem w granicach dozwolonego użytku prywatnego. Przeciwnie stanowisko oznaczałoby, że państwo wspiera i de facto legalizuje kopiowanie egzemplarzy utworów z naruszeniem prawa.

Właściwym rozwiązaniem jest wyłączenie z opłat urządzeń nabywanych przez osoby inne niż osoby prywatne do celów oczywiście niezwiązanych ze sporządzaniem takiej kopii na użytek prywatny (tj. sprzedaży na rzecz podmiotów profesjonalnych), co będzie podlegać obowiązkowi wykazania przez producenta, importera albo przez podmiot dokonujący wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, wprowadzających urządzenie albo nośnik na rynek krajowy (tj. przez płatnika opłaty).

4. Nowe kategorie urządzeń.

Nowe urządzenia objęte opłatą reprograficzną (wymienione w załączniku nr 1 do Projektu), w szczególności: (i) telefony komórkowe (o pamięci powyżej 32 GB, (ii) tablety (o pamięci powyżej 32 GB), (iii) komputery stacjonarne i przenośne (laptopy), (iv) telewizory z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny, oraz (v) dekodery TV z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny, są wykorzystywane przede wszystkim do licencjonowanego dostępu do treści audiowizualnych w zakresie własnego użytku osobistego (odtwarzania utworów). Pomimo, że posiadają one funkcję utrwalania utworów (kopiowania utworów), funkcja ta jest poboczna w stosunku do ich podstawowych funkcjonalności. Z tego powodu nie można uznać, że urządzenia te służą w pierwszej kolejności i przede wszystkim do utrwalania (zwielokrotniania) utworów w zakresie własnego użytku osobistego, a zatem objęcie ich opłatą reprograficzną jest nieuzasadnione.

Należy podkreślić, że ustawodawca nie przedstawił żadnych danych w uzasadnieniu do Projektu, które mówiłyby o tym, czy i w jakim stopniu wskazane powyżej urządzenia są faktycznie wykorzystywane przez użytkowników do zwielokrotniania utworów na własny użytek, i które jednoznacznie uzasadniałyby objęcie wskazanych urządzeń opłatą reprograficzną.

Ponadto, w uzasadnieniu do Projektu ustawodawca nie przedstawił żadnych danych dotyczących kopiowania utworów na własny użytek z wykorzystaniem poszczególnych typów urządzeń elektronicznych, które pozwoliłyby jednoznacznie ocenić straty, jakie z tego tytułu ponoszą twórcy i zasadność obejmowania tych urządzeń opłatą reprograficzną. Tymczasem, opłata reprograficzna zasadna jest wyłącznie, jeśli w efekcie dozwolonego użytku utworów (ich legalnego kopiowania) twórcy ponoszą istotną stratę.

Poniżej znajdują się uwagi dotyczące przykładowych urządzeń.

- **Telefony komórkowe - nieuwzględnienie specyfiki urządzenia**

Nie ulega wątpliwości, że telefony komórkowe w pierwszej kolejności służą do komunikacji głosowej dalekiego zasięgu za pośrednictwem komórkowej albo satelitarnej sieci telekomunikacyjnej, a nie do kopiowania utworów. Na powyższe wskazuje fakt, że wciąż niektóre telefony komórkowe nie mają możliwości połączenia z siecią bezprzewodową, jak i mobilnego korzystania z usług internetowych, czy też są pozbawione dotykowego wyświetlacza. Oznacza to, że niektóre telefony komórkowe mają wciąż ograniczoną zdolność do uzyskania dostępu do utworów i ich odtwarzania, nie mówiąc już o możliwości ich kopiowania (zwielokrotniania).

Ponadto, jeżeli abonent korzysta na telefonie z dostępu do treści chronionych prawem autorskim, odbywa się to poprzez streaming, który regulowany jest art. 23¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W praktyce treści takie nie są potem utrwalane i kopiowane na telefonach.

Tym samym nie ma uzasadnienia do objęcia opłatą reprograficzną telefonów komórkowych.

- **Dekoder telewizji cyfrowej – nieuwzględnienie specyfiki urządzenia oraz natury usługi telewizji cyfrowej**

a) charakter usługi płatnej telewizji cyfrowej odbieranej na dekodерze

Dekoder jest urządzeniem umożliwiającym odbiór cyfrowego sygnału telewizyjnego, niezbędnym do uzyskania przez abonenta dostępu do kanałów telewizyjnych, w tym do rozpowszechnianych w nich treści audiowizualnych pozyskanych przez dostawcę usługi na mocy licencji. W celu efektywnego skorzystania z oferty telewizji cyfrowej niezbędne jest zatem posiadanie odpowiedniego sprzętu (dekodera) oraz uprawnień do odbioru określonego pakietu kanałów inkorporowanych na karcie do dekodera. Bez dekodera klient nie może korzystać z usługi, a funkcjonalność dekodерów umożliwia ich działanie wyłącznie z usługą oferowaną na rynku przez operatora telewizji cyfrowej.

Korzystanie z dekodera jest więc de facto kwestią wtórną w stosunku do nabycia i korzystania z usługi płatnej telewizji cyfrowej i stanowi jedynie środek do realizacji głównego celu, czyli odbioru opłaconych treści audiowizualnych. W tym kontekście należy podkreślić, że dekodeг telewizji cyfrowej nie jest urządzeniem nabywanym przez abonenta w celu dokonywania utrwaleń czy zwielokrotnień utworów w ramach użytku prywatnego. Przedmiotem działalności operatora telewizji cyfrowej nie jest bowiem sprzedaż dekodерów w celu ich wykorzystywania do zwielokrotniania treści, lecz świadczenie usług telewizyjnych w modelu licencyjnym i abonamentowym w oparciu o niezbędne do tego urządzenie.

b) dostęp do chronionych prawem autorskim treści poprzez dekodeг telewizji cyfrowej

Zestaw składający się z dekodera oraz karty stanowi nośnik usługi telewizji cyfrowej, a sprzedaż dekodera jest świadczeniem pomocniczym w stosunku do świadczenia głównego. Świadczenie usług telewizji i udostępnienie dekodera są świadczeniami ściśle ze sobą powiązanymi, nierozzerwalnymi. Z perspektywy abonentów, otrzymują oni w praktyce jedną usługę, tj. dostęp do płatnych programów telewizyjnych na podstawie zawartej umowy. Dostawca usługi płatnej telewizji udostępnia utwory audiowizualne w swojej ofercie na podstawie licencji, posiadając upoważnienie podmiotu uprawnionego, w tym zgodę na stosowane systemy kodowania i zabezpieczeń treści, których elementem jest dekodeг, oraz uiszczając w zamian stosowne wynagrodzenie. W konsekwencji, **brak jest podstawy prawnej do zrekompensowania twórcom strat, co wynika z faktu, iż korzystanie z dekodera nie ogranicza ich przychodów.**

Służebna rola dekodera w udostępnianiu przez operatora treści audiowizualnych przekłada się z kolei na oferowanie tego urządzenia abonentom w modelu wysoce promocyjnym - sprzedaż dekodera nie stanowi samodzielnej czynności gospodarczej, jak ma to miejsce w przypadku innych urządzeń umożliwiających nagrywanie lub kopiowanie utworów objętych listą urządzeń w Załączniku Projektu. W odróżnieniu od innych urządzeń, sprzedaż dekodera z funkcją nagrywania nie stanowi dla operatora

©PIIT: Stanowisko do projektu rozporządzenia ws. określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów), PIIT/716/25, 20.08.2025

samodzielnego źródła przychodów, a celem obecnie stosowanego modelu dystrybucji dekodera jest jak najmniejsze obciążenie abonentów kosztami korzystania z urządzenia, bez którego odbiór kanałów telewizyjnych nie jest możliwy.

Projektowane rozwiązanie w odniesieniu do dekoderek zostało niestety przyjęte w oderwaniu od interesów odbiorców i stanowi istotne zagrożenie dla funkcjonującego modelu świadczenia usług telewizyjnych. Z tego względu apelujemy o uwzględnienie specyfiki dekodera telewizji cyfrowej z funkcją nagrywania jako urządzenia służącego w swojej istocie do odbioru opłaconych przez operatora i abonenta treści audiowizualnych w ramach usługi telewizji cyfrowej.

c) brak dozwolonego użytku prywatnego - rozwiązanie prowadzące do bezpodstawnego obciążenia podwójną opłatą

Konstrukcja dozwolonego użytku osobistego przyjęta w polskim prawie oznacza możliwość korzystania z chronionego prawem autorskim utworu bez konieczności uzyskiwania zgody podmiotu uprawnionego oraz bez konieczności uiszczenia wynagrodzenia w związku z eksploatacją utworu.

Opłata reprograficzna ma zapewnić twórcom oraz uprawnionym z tytułu praw pokrewnych rekompensatę z tytułu potencjalnej straty, jaką mogliby ponieść z tytułu utrwalania i kopiowania utworów chronionych prawem autorskim w ramach dozwolonego użytku osobistego.

Dekoder telewizji cyfrowej ujęty na liście urządzeń w Załączniku do Projektu jest urządzeniem umożliwiającym abonentowi płatnej telewizji odkodowanie i odbiór treści audiowizualnych, za dostęp do których uiszcza opłatę na rzecz dostawcy tej usługi. Z kolei operator (dostawca usługi) udostępnia utwory audiowizualne w swojej ofercie w modelu licencyjnym, posiadając upoważnienie podmiotu uprawnionego, w tym zgodę na stosowane systemy kodowania i zabezpieczeń treści, których elementem jest dekodek, oraz uiszczać w zamian stosowne wynagrodzenie.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że dłużnikiem z tytułu godziwej rekompensaty jest podmiot wyrządzający szkodę twórcy poprzez zwielokrotnianie utworu bez jego zgody, który zasadniczo jest zatem zobowiązany do zapłaty godziwej rekompensaty związanej z wyrządzoną przez niego szkodą. W konsekwencji, brak podstawy prawnej do zrekompensowania twórcom faktu, iż korzystanie z dekodera z funkcją nagrywania ogranicza przychody twórcom.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że objęcie dekoderek cyfrowych telewizji cyfrowej listą urządzeń i nośników, od których pobiera się opłatę jest rozwiązaniem nie znajdującym uzasadnienia, a przez to wysoce niesprawiedliwym i dyskryminującym operatorów telewizji cyfrowej, którzy wprowadzają na rynek krajowy dekodery z funkcją nagrywania.

Dekoder jest urządzeniem warunkującym dostęp do treści audiowizualnych oferowanych za zgodą i za wynagrodzeniem uiszczanym uprawnionym, udostępnianym jako część usługi płatnej telewizji

cyfrowej i działającym wyłącznie w ramach tej usługi. Są to elementy, które w sposób zasadniczy odróżniają ten typ urządzenia od urządzeń przeznaczonych wyłącznie do utrwalania utworów (np. nagrywarka CD, DVD, BluRay i podobne urządzenia), jak również od urządzeń wprowadzanych do obrotu niezależnie i w całkowitym oderwaniu od utworów, do których utrwalania lub kopiowania mogą być wykorzystywane.

Wobec tego, iż nie ma uzasadnienia do objęcia opłatą reprograficzną dekodowników telewizji cyfrowej z funkcją nagrywania, apelujemy o ich wykreślenie z listy urządzeń przewidzianej w Załączniku.